

מכלל דבמשחזת — אפילו להעביר שמנוניתה אסור.

ועתה מבארת הגמרא: מאן תנא דבמשחזת אסור?

אמר רב חסדא: דלא כרבי יהודה!

דתניא: אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד,

רבי יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש.

אמר ליה רבא לרב חסדא: דרשינן משמך — האם נוכל לדרוש בשמך שהלכה כרבי יהודה שמותר ביום טוב מכשירי אוכל נפש

אמר ליה: יהא רעוא יהי רצון דכל בי הני מיילי מעלייתא תדרשון משמאי. שכל הדברים שתדרשו בשמי יהיו מעולים כדבר הזה.

אמר רב נחמיה בריה דרב יוסף: הוה קאימנא קמיה דרבא, והוה קא מעבר לסכינא אפומא דדקולא. ראיתו מעביר את הסכין על פי הסל.

ואמרי ליה, ושאלתיו: האם כדי לחדדה קא עביר מר, או להעביר שמנוניתה?

ואמר לי: להעביר שמנוניתה.

וחזיתי לדעתיה, הבחנתי כי לפי האמת — לחדדה קא עביר.

אלא, וקסבר: הלכה כרבי יהודה שמכשירי אוכל נפש מותרים, ואין מורין בן. כדי שלא יזלזלו אף במכשירי אוכל נפש שאפשר לעשותם מאתמול, ולא התיר רבי יהודה אלא מכשירי אוכל נפש שאי אפשר לעשותם מאתמול.

ואמר אבוי: הוה קאימנא קמיה דמר [רבה], והוה קא מעבר סכינא אשפתא דרחיא, על שפת הריחיים.

ואמרי ליה ושאלתיו: האם לחדדה קא בעי מר או להעביר שמנוניתה?

ואמר לי: להעביר שמנוניתה.

וחזיתי לדעתיה לחדדה קא עביר,

וקסבר: הלכה ואין מורין בן.

איבעיא להו: מהו להראות סכין לחכם ביום טוב?

שיש על כל שוחט להראות את סכיניו לחכם לפני שחיטה. והסתפקו האם להראות את הסכין לחכם גם ביום טוב, כי שמא אם יראה לחכם יהיה פרסום לדבר, ויראה הענין כעובדא דחול, כאילו שוחטים בכונה למכור באיטליז?

רב מרי בריה דרב ביונא שרי,

ורכנן אפרי.

ורב יוסף אמר: תלמיד חכם רואה לעצמו, ומשאילה לאחרים.

ואמר רב יוסף: סכין שעמדה מלחתוך חד, אך לא נפגמה — מותר לחדדה ביום טוב.

והני מיילי שמותר לחדדה הוא באופן דפסקא מלחתוך אגב דוחקא, בדבר שהוא דחוק וקשה, אבל אם הפסיקה לחתוך בכלל, אסור לחדדה. כיון שיש בחידוד שכזה טירחה רבה.

דרש רב חסדא ואיתימא רב יוסף: אחד סכין

שנפגמה, ואחר שפורד שנרצב, שראש השיפורד נשבר, ואינו נתחב בכשר, ואחד גריפת תנור וכירים ביום טוב מהטיח שנפל בתוכו ולא היה ידוע ממנו מבעוד יום — באנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן בדין מכשירים.

דתניא: אין בין יום טוב לשבת אלא מלאכת אוכל נפש בלבד.

רבי יהודה מתיר אף מכשירי אוכל נפש.

מאי טעמא דתנא קמא?

אמר קרא [שמות יב טז] "אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם".

"הוא" — ולא מכשיריו.

ורבי יהודה: אמר קרא "לכם" —

לכם — לכל צרכיכם.

ותנא קמא, הא כתיב "לכם"?

אמר לך: ההוא "לכם" בא למעט: לכם ולא לנכרים.

ואידך רבי יהודה, נמי, הא כתיב "הוא"?!?

אמר לך: כתיב הוא, וכתיב לכם.

ולא קשיא:

כאן — במכשירין שאפשר לעשותן מערב יום טוב, נאמר "הוא" למעט.

כאן — במכשירין שאי אפשר לעשותן מערב יום טוב נאמר "לכם" לרבות.

אמר שמואל: שפורד שנרצב שנמעך והתעקם אך לא נשבר, ועדיין אפשר להשתמש בו — אסור לתקנו ביום טוב, אפילו לרבי יהודה.

ופרכינן: פשיטא! שהרי אפשר להשתמש בו עדיין וטירחה ביום טוב שלא לצורך היא!!

ומשנינן: לא צריכא לחדש זאת אלא שאפילו תיקון קל אסור, דאף על גב דמפשיט בדיה ולא צריך תיקון בפטיש, אסור לעשותו.

ואמר רב יהודה אמר שמואל: שפורד שצלו בו בשר — אסור לטלטלו ביום טוב היות והוא מאוס, והוי מוקצה מחמת מיאוס.

רב אדא בר אבהו אמר רב מלכיו: שומטו לשיפורד מיד על ידי טלטול מהצד אך לא בטלטול רגיל, ומניחו בקרן זוית.

אמר רב חייא בר אשי אמר רב הונא: והוא, זה שיכול לטלטלו הוא כשיש עליו כזית בשר. [עיין בהרחבה בביאור הלכה תקי"ח ביאור הענין והגירסא].

רבינא אמר: אף על פי שאין עליו בשר מותר לטלטלו, כדי שלא ינזקו בו אנשי ביתו. מידי דהוה כמו הדין אקוץ שמותר להוליך קוץ ברשות הרבים פחות מארבע אמות כדי שלא יזיק.

כיון שהזכרה כאן הלכה בשם רב מלכיו ויש גם אמורא בשם רב מלכיא, אמר רב חיננא בריה דרב איקא את הרשימה, שלא נחליף את השמות בכל הלכה שנאמרה בשמם:

ההלכות בענין שפורד, שפחות, וגומות — רב מלכיו אמרן.

חצי חתיכה מהחתיכות הקבועות שהיו הקצבים חותכים [שהיה דרכם לחתוך את כל הבהמה לחתיכות בשר שוות], ובכל מקום היה שם אחר לאותה חתיכה.

ומביאה הגמרא את שמות החתיכות בכמה מקומות וכיצד צריך לבקשן מהטבח ביום טוב: **כי הא דבסורא אמרי קראו לחתיכה כט-א** הקבועה: **תרטא**, ופלגו [או חצי] **תרטא**.

בנרש אמרי: חלקא, ופלגו חלקא.

בפומבדיתא אמרי: אוזיא, ופלגו אוזיא.

בנחר פקוד ובמתא מחסיא אמרי: רבעא, ופלגו רבעא.

מתניתין:

אין מודדים ביום טוב, ופרטי האיטור יתבארו להלן.

אומר אדם לחברו: מלא לי כלי זה, אבל לא במדה. יבואר בגמרא, וכן המחלוקת עם רבי יהודה להלן.

רבי יהודה אומר: אם היה כלי של מדה — לא ימלאנו.

מעשה באבא שאול בן בטנית, שהיה ממלא מדותיו מערב יום טוב, ונותנן ללקוחות ביום טוב. וכך נמנע מלמדוד ביום טוב.

אבא שאול אומר: אף בחול המועד עושה כן, שהיה ממלא מידותיו קודם, מפני ברורי המדות. כדי להמנע מגול, כיון שאם מוכר מיד עם מזיגת המשקה לתוך המידה, הקצף מטעה את המדידה הנכונה לרעת הקונה.

וחכמים אומרים: אף ביום חול עושה כן,

בלורית, אפר מקלה, וגבינה — רב מלכיא אמרן.

רב פפא בא לחלוק על כך שרב מלכיו אמר את ההלכה בענין שפחות, ולכן **אמר סימן** במקום הרשימה של רב חיננא:

הלכות המתייחסות לענינים שהוזכרו **במתניתין ומתניתא**, במשניות ובברייתות — **רב מלכיא** אמרן.

שמעתתא, שמועות בפני עצמן, שאינן מתייחסות לאמור במשנה או בברייתא — **רב מלכיו** אמרן.

וסימניך: מתניתין — מלכתא. שהמשנה היא בלשון נקבה וגם רב מלכיא דומה לשם נקיבה. [והמשנה, שהיא דברי תנאים היא, סמכותית כמלכה רש"י בעבודה זרה כט א].

מאי בינייהו?

איכא בינייהו השמעתתא בענין שפחות, שמתייחסת לדברי המשנה, ולכן לפי רב פפא לא רב מלכיו אמרה אלא רב מלכיא.

מתניתין:

לא יאמר אדם לטבח שקול לי בדינר בשר, היות ואסור להזכיר פיסוק דמים.

אבל אלא שוחט הטבח, ומחלק ביניהם.

גמרא:

ומסתפקת הגמרא: **היכי עבד,** איך יעשה אדם שאינו רוצה לקחת בשר אלא רק בדינר אחד או שנים?

ומבארת: יש לו לומר אם רוצה חתיכה או